The Islamic Journal of Women and the Family
Print ISSN: 2538-6190 Online ISSN: 2717-4085
Homepage: https://pzk.journals.miu.ac.ir

Modeling the Relationship between Mothers' Modernism and Social Adjustment of Adolescent Girls, Mediated by Personal Adjustment

Davoud Safa[1] ✉, and **Masoumeh Hassani**[2]

1. Department of Sociology, Al-Mustafa International University, Qom, Iran.
Email: davood_safa@yahoo.com 0009-0000-2416-0939

2. Corresponding Author, Department of Psychology, Bent al-Hoda Higher Education Complex, Al-Mustafa International University, Qom, Iran.
Email: banoomh63@gmail.com 0009-0004-9676-9873

Article Info

Article type:
Research Article

Article history:
Received 31 May 2026
Received in revised form 16 July 2026
Accepted 11 August 2026
Available online 27 September 2026

Keywords:
mothers' modernism,
daughters' social adjustment,
daughters' personal adjustment,
mediation,
adolescent girls.

ABSTRACT

Objective: The present study was conducted with the aim of investigating the prediction of adolescent girls' social adjustment based on mothers' modernism, with personal adjustment serving as a mediating variable.

Method: This applied study employed a non-experimental, descriptive-correlational design. The population consisted of all mothers with adolescent daughters (aged 1218-) in the city of Qom; from this group, 365 participants were selected using the convenience sampling. Data were collected using researcher-made questionnaires assessing mothers' modernism (25 items, α=0.772), adolescent daughters' personal adjustment (9 items, α=0.582), and adolescent daughters' social adjustment (13 items, α=0.772). The data were analyzed using Pearson's correlation coefficient, simultaneous multiple regression analysis, and the Baron and Kenny (1986) three-step method, supplemented by the Sobel test.

Results: The results indicated that the attitudinal dimension of mothers' modernism has a significant positive relationship with all components of social adjustment, including social skills (β=0.264), social relationships (β=0.308), family relationships (β=0.209), and social interests (β=0.211) as well as with all components of personal adjustment, including self-efficacy (β=0.218), assertiveness (β=0.236), self-confidence (β=0.262), and self-esteem (β=0.245) (P<0.001). Regarding the behavioral and dispositional dimensions, no significant relationships were found, with the exception of the link between the dispositional dimension and self-confidence (β=0.151, P=0.004). Mediation analysis revealed that personal adjustment plays a role of full mediation in the overall relationship between mothers' modernism and social adjustment (Z=-4.584, P<0.001), and a role of partial mediation regarding the components of social skills (Z=-3.163, P<0.001) and family relationships (Z=-2.376, P<0.05).

Conclusions: The attitudinal dimension of mothers' modernism is the strongest predictor of adolescent girls' personal and social adjustment, with personal adjustment serving as the primary mediating link in this relationship. These findings underscore the importance of considering mothers' beliefs and attitudes when designing educational and counseling interventions aimed at enhancing adolescent girls' adjustment.

Cite this article: Safa, D., & Hassani, M. (2026). Modeling the Relationship between Mothers' Modernism and Social Adjustment of Adolescent Girls, Mediated by Personal Adjustment. *The Islamic Journal of Women and the Family,* 14(3), 7-26. https://doi.org/10.22034/ijwf.2026.23881.2612

© Author(s) retain the copyright and full publishing rights.
Publisher: Al-Mustafa International University.
DOI: https://doi.org/10.22034/ijwf.2026.23881.2612

Introduction

The family serves as the primary setting for the formation and transmission of values, norms, and behavioral patterns to the new generation, with mothers playing a pivotal role in this process due to their nurturing and emotional functions. Socio-cultural changes, such as rising education levels, economic participation, workforce engagement, and shifting lifestyles, have transformed mothers' attitudes, values, and behaviors. In the present study, mothers' modernism was conceptualized multidimensionally across three domains: attitudinal, dispositional, and behavioral. The attitudinal dimension encompasses mothers' beliefs regarding gender equality, individual autonomy, and gender roles; the dispositional dimension covers value-based priorities and inclinations concerning education, employment, economic independence, and self-actualization; and the behavioral dimension pertains to actual actions in daily life, parenting styles, and social behaviors. Meanwhile, adolescent girls are at a developmental stage where the formation of their personal and social identities may be linked to their mothers' messages, expectations, and behavioral patterns. In this study, the girls' social adjustment comprised social skills, social relationships, family relations, and social interests, while personal adjustment encompassed self-efficacy, assertiveness, self-confidence, and self-esteem. Drawing upon modernization theory, Bowlby's attachment theory, social learning theory, and cognitive dissonance theory, this research examined personal adjustment as a mediating variable in the relationship between mothers' modernism and the social adjustment of adolescent girls.

Method

This study was applied in nature and employed a non-experimental, descriptive-correlational design. The population consisted of mothers with adolescent daughters (aged 1218-) in the city of Qom. The convenience sampling was used; out of 376 participants, 365 complete questionnaires were retained for final analysis after excluding incomplete ones. Data were collected using three researcher-made questionnaires: the mothers' modernism questionnaire (25 items covering attitudinal, inclinational, and behavioral dimensions), the adolescent girls' personal adjustment questionnaire (9 items covering self-efficacy, assertiveness, self-confidence, and self-esteem), and the adolescent girls' social adjustment questionnaire (13 items covering social skills, social relationships, family relationships, and social interests). Content validity was established by reviewing theoretical foundations and prior research, drafting items, and having a specialist and the thesis supervisor review and refine them for appropriateness, clarity, and alignment with research objectives. Reliability was assessed using Cronbach's alpha coefficient, yielding values of 0.772, 0.582, and 0.772 for mothers' modernism, personal adjustment, and social adjustment, respectively. The data were analyzed using Pearson's correlation coefficients, simultaneous multiple regression, and the Baron and Kenny three-step method to examine mediation, while the Sobel test was employed to confirm the indirect effect.

Results

Pearson's correlation analysis revealed a significant negative relationship between mothers' modernism and adolescent daughters' personal adjustment ($r=-0.279$, $P<0.01$) and social adjustment ($r=-0.203$, $P<0.01$). The attitudinal dimension of modernism showed a significant negative relationship with both personal adjustment ($r=-0.251$, $P<0.01$) and social adjustment ($r=-0.195$, $P<0.01$). The dispositional dimension also exhibited a significant negative relationship with personal adjustment ($r=-0.225$, $P<0.01$) and social adjustment ($r=-0.150$, $P<0.01$), whereas the behavioral dimension did not show a significant relationship. Additionally, a significant positive relationship was observed between personal adjustment and social adjustment ($r=0.432$, $P<0.01$).

In the multiple regression analysis, the attitudinal dimension of mothers' modernism showed a significant positive relationship with all components of social adjustment; the beta coefficients were 0.264 for social skills, 0.308 for social relationships, 0.209 for family relationships, and 0.211 for social interests ($P<0.001$). The behavioral and dispositional dimensions did not show a significant relationship in predicting these components. Furthermore, the attitudinal dimension showed a positive and significant relationship with all components of personal adjustment, including self-efficacy ($\beta=0.218$), assertiveness ($\beta=0.236$), self-confidence ($\beta=0.262$), and self-esteem ($\beta=0.245$) ($P<0.001$). The dispositional dimension showed a significant relationship only with self-confidence ($\beta=0.151$, $P=0.004$), while the behavioral dimension showed no significant relationship with any of the personal adjustment components.

Mediation analysis results at the overall level indicated that mothers' modernism had a negative and significant relationship with social adjustment in the first model ($\beta=-0.203$, $P<0.001$). Upon introducing personal adjustment into the model, the coefficient for mothers' modernism decreased to $\beta=-0.092$ and became non-significant ($P=0.063$), whereas personal adjustment showed a positive and significant relationship with social adjustment ($\beta=0.400$, $P<0.001$). The indirect effect was -0.117, and the Sobel test statistic was -4.584 ($P<0.001$); thus, personal adjustment played a role of full mediation in the overall relationship between mothers' modernism and social adjustment. Regarding the components of social adjustment, partial mediation by personal adjustment was confirmed for social skills ($Z=-3.163$, $P<0.001$) and family relationships ($Z=-2.376$, $P<0.05$). However, mediation regarding social relationships ($P=0.349$) and social interests ($P=0.734$) was not confirmed.

Conclusions

The research findings indicated that, among the dimensions of mothers' modernism (attitudinal, behavioral, and dispositional), the attitudinal dimension plays a more prominent role in the regression relationships examined with adolescent girls' personal and social adjustment. Furthermore, personal adjustment acted as a full mediator in the overall relationship between mothers' modernism and social adjustment, and as a partial mediator regarding social skills and

family relationships; however, this mediating role was not confirmed for social interactions and social interests. Accordingly, attention to mothers' attitudes and beliefs, alongside the strengthening of girls' personal adjustment components, particularly in areas such as self-confidence, self-efficacy, social skills, and family relationships, could inform the design of educational and counseling interventions. Nevertheless, due to the cross-sectional and correlational nature of the research design, definitive causal inferences cannot be drawn, and the use of the convenience sampling limits the generalizability of the findings.

Author Contributions

All authors contributed equally to the research design, the writing of the article, and the editing of the final versions.

Data Availability Statement

Data are available from the authors upon request.

Acknowledgements

This article is the result of field research. The authors wish to express their gratitude to Ms. Vafaei for her assistance in collecting information and data.

Ethical Considerations

The authors emphasize that all ethical principles have been observed in conducting and publishing this research. This has been confirmed by all authors. Cases such as falsification of data, distortion of results, plagiarism, and any other unethical behavior have been strictly avoided in this study.

Funding

This study was conducted without receiving any financial support from government, commercial, or non-profit organizations.

Conflict of Interest

The authors declare that there are no conflicts of interest in connection with this study. In other words, there were no financial or personal interests that could affect the results of the study.

پژوهشنامه اسلامی زنان و خانواده
شاپا چاپی: ۶۱۹۰-۲۵۳۸ شاپا الکترونیکی: ۴۰۸۵-۲۷۱۷
Homepage: https://pzk.journals.miu.ac.ir

مدل‌یابی رابطه تجددگرایی مادران و سازگاری اجتماعی دختران نوجوان با نقش میانجی سازگاری فردی

داود صفا[۱] ✉، و معصومه حسنی[۲]

۱. استادیار گروه جامعه‌شناسی، جامعه‌المصطفی العالمیه، قم، ایران. رایانامه: Davood_safa@yahoo.com

۲. نویسنده مسئول، دانش‌پژوهش کارشناسی ارشد مشاوره خانواده، گروه روان‌شناسی، مجتمع آموزش عالی بنت‌الهدی، جامعه‌المصطفی العالمیه، قم، ایران.
رایانامه: banoomh63@gmail.com

اطلاعات مقاله

نوع مقاله:
مقاله پژوهشی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۵/۰۳/۱۰
تاریخ بازنگری: ۱۴۰۵/۰۴/۲۵
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۵/۰۵/۲۰
تاریخ انتشار: ۱۴۰۵/۰۷/۰۵

کلید واژه‌ها:
تجددگرایی مادران،
سازگاری اجتماعی دختران،
سازگاری فردی دختران،
میانجی‌گری،
دختران نوجوان.

چکیده

هدف: پژوهش حاضر با هدف بررسی پیش‌بینی سازگاری اجتماعی دختران نوجوان براساس تجددگرایی مادران با نقش میانجی سازگاری فردی انجام شد.

روش پژوهش: این پژوهش که از نظر هدف کاربردی است به‌روش غیرآزمایشی از نوع توصیفی-همبستگی انجام شد. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه مادران دارای دختران نوجوان (۱۲ تا ۱۸ سال) شهر قم بودند که از میان ایشان ۳۶۵ نفر به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. داده‌ها با استفاده از پرسش‌نامه‌های محقق‌ساخته سنجش تجددگرایی مادران (۲۵ گویه، α=.772)، سازگاری فردی دختران نوجوان (۹ گویه، α=.582) و پرسش‌نامه سازگاری اجتماعی دختران نوجوان (۱۳ گویه، α=.772) جمع‌آوری شد. داده‌ها با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون، تحلیل رگرسیون چندگانه همزمان و روش سه‌مرحله‌ای بارون و کنی (1986) با تأیید آزمون سوبل تحلیل شد.

یافته‌ها: نتایج نشان داد که بُعد نگرشی تجددگرایی مادران بر تمامی مؤلفه‌های سازگاری اجتماعی شامل مهارت اجتماعی (β=.264)، روابط اجتماعی (β=.308)، روابط خانوادگی (β=.209)، علایق اجتماعی (β=.211) و نیز بر تمامی مؤلفه‌های سازگاری فردی شامل خودکارآمدی (β=.218)، ابراز وجود (β=.236)، اعتماد به نفس (β=.262) و عزت‌نفس (β=.245) رابطه مثبت و معنادار دارد ($p<.001$). ابعاد رفتاری و گرایشی، به جز رابطه بُعد گرایشی بر اعتماد به نفس (β=.151, $p=.004$)، رابطه معناداری نداشتند. تحلیل میانجی‌گری نشان داد سازگاری فردی نقش میانجی کامل در رابطه کلی بین تجددگرایی مادران و سازگاری اجتماعی ($Z=-4.584, p<.001$) و نقش میانجی جزئی در رابطه با مؤلفه‌های مهارت اجتماعی ($Z=-3.163, p<.001$) و روابط خانوادگی ($Z=-2.376, p<.05$) ایفا می‌کند.

نتیجه‌گیری: بُعد نگرشی تجددگرایی مادران قوی‌ترین پیش‌بین سازگاری فردی و اجتماعی دختران نوجوان است و سازگاری فردی به‌مثابه حلقه واسط اصلی در انتقال این رابطه عمل می‌کند. این یافته‌ها بر اهمیت توجه به باورها و نگرش‌های مادران در طراحی مداخلات آموزشی و مشاوره‌ای برای ارتقای سازگاری دختران نوجوان تأکید دارند.

استناد: صفا، داوود؛ و حسنی، معصومه (۱۴۰۵). مدل‌یابی رابطه تجددگرایی مادران و سازگاری اجتماعی دختران نوجوان با میانجی‌گری سازگاری فردی. *پژوهشنامه اسلامی زنان و خانواده*، ۱۴(۳)، ۷-۲۶. https://doi.org/10.22034/ijwf.2026.23881.2612

ناشر: جامعه المصطفی العالمیه.
© نویسندگان.

مقدمه

خانواده، بنیادی‌ترین نهاد اجتماعی است که نقش محوری در شکل‌گیری هویت فردی و اجتماعی اعضای خود ایفا می‌کند و نخستین بستر انتقال ارزش‌ها، هنجارها و الگوهای رفتاری به نسل جدید به‌شمار می‌آید. در دهه اخیر، تحوالات گسترده اجتماعی و فرهنگی ناشی از شهرنشینی، افزایش سطح تحصیلات، گسترش رسانه‌های جمعی و تغییر سبک زندگی، موجب دگرگونی‌های قابل توجهی در ساختار، کارکردها و نظام ارزشی خانواده شده است. (یوسف‌نیا و حقیقتیان، ۱۳۹۵). در این میان، زنان به‌ویژه مادران، به واسطه افزایش تحصیلات، مشارکت اقتصادی و اشتغال، بیش از پیش در معرض فرآیند تجددگرایی قرار گرفته‌اند؛ فرآیندی که نه تنها رفتارهای ظاهری، بلکه نگرش‌ها، ارزش‌ها و الگوهای تعاملی آنان را در دگرگون کرده است (زاهدی و همکاران، ۱۳۹۲).

تجددگرایی مفهومی چندبعدی است که در پژوهش حاضر در سه بعد اساسی مفهوم‌پردازی می‌شود: بعد نگرشی که شامل باورها و دیدگاه‌های مادران درباره برابری جنسیتی، استقلال فردی و نقش‌های جنسیتی است؛ بعد گرایشی که به اولویت‌های ارزشی و تمایلات مادران در حوزه تحصیل، اشتغال، استقلال اقتصادی و خودشکوفایی اشاره دارد؛ و بعد رفتاری که ناظر بر کنش‌های علمی در زندگی روزمره، شیوه‌های فرزندپروری و رفتارهای اجتماعی است. این ابعاد لزوما همسو نیستند و ممکن است مادران در هریک سطوح متفاوتی از تجددگرایی را تجربه کنند؛ پدیده‌ای که در جامعه در حال گذار ایران در قالب «ذهنیت سنتی و عینیت مدرن» قابل مشاهده است. (تنهایی و شکر بیگی، ۱۳۸۷)

در آیات متعددی از *قرآن کریم* (ر.ک.، بقره: ۲۳۳؛ لقمان: ۱۴؛ احقاف: ۱۵) به تأثیر بیشتر مادر نسبت به پدر در سه بعد جسمی، روحی و اخلاقی بر فرزندان تأکید شده است. براین‌اساس، در جامعه‌ای که هم‌زمان شاهد تداوم فرهنگ سنتی و نفوذ ارزش‌های مدرن است، ناهمخوانی میان ابعاد مختلف تجددگرایی مادران می‌تواند پیامدهای مهمی برای فرزندان به‌ویژه دختران نوجوان به همراه داشته باشد. دختران نوجوان در مرحله‌ای از رشد قرار دارند که شکل‌گیری هویت فردی و اجتماعی آنان تحت تأثیر پیام‌ها، انتظارات و الگوهای رفتاری مادران قرار می‌گیرد. مواجهه با پیام‌های متناقض در نگرش‌ها و رفتارهای مادری می‌تواند موجب سردرگمی و تعارض درونی شود و سازگاری فردی و اجتماعی آنان را با دشواری مواجه کند. سازگاری اجتماعی که شامل مهارت‌های اجتماعی، روابط اجتماعی، روابط خانوادگی و علایق اجتماعی است، یکی از شاخص‌های مهم سلامت روان در دوره نوجوانی به‌شمار می‌رود و زمینه رشد مهارت‌های بین‌فردی، پیشرفت تحصیلی و آمادگی شغلی را فراهم می‌کند (محمدی‌فر، ۱۳۹۵). به نظر می‌رسد تجددگرایی مادران ابتدا بر سازگاری فردی دختران، که شامل عزت نفس، اعتماد به نفس، خودکارآمدی و ابراز وجود است، تأثیر می‌گذارد و از این طریق، سازگاری اجتماعی آنان را نیز تحت تأثیر قرار می‌دهد. ازاین‌رو، سازگاری فردی می‌تواند به‌عنوان متغیر میانجی در رابطه میان تجددگرایی مادران و سازگاری دختران نوجوان عمل کند.

برای تبیین نظری این روابط، در پژوهش حاضر از تلفیق چهار چارچوب نظری استفاده شد. در سطح کلان، نظریه نوسازی[1] بستری برای فهم تجددگرایی مادران فراهم می‌کند. مطابق این نظریه، نوسازی موجب دگرگونی ارزش‌ها و ترجیحات افراد شده و تغییرات ساختاری را در رفتارهای فردی و خانوادگی ایجاد می‌کند (فریدمن و همکاران، ۱۹۹۴). گود معتقد است تغییر ات خانواده پیامد طبیعی تحول ساختاری و ایدئولوژیک جامعه است (اعزازی، ۱۳۸۸) و گیدنز با مفهوم «خانواده دموکراتیک[2]» نشان می‌دهد که ساخت قدرت در خانواده برای روابط برابر و مشارکت متقابل دگرگون شده است (گیدنز، ۱۳۹۲). در سطح خرد، نظریه دلبستگی بالبی[3] (۱۹۸۸) نقش پیوند عاطفی مادر- فرزند را اساسی می‌داند و «مدل کاری

1. Modernization Theory
2. Democratic Family
3. Attachment Theory

درونی[1]» را به عنوان چارچوبی معرفی می‌کند که باورهای فرد درباره خود، دیگران و روابط اجتماعی را سازمان دهی می‌کند (قاسمی منصف و معنوی‌پور، ۱۴۰۰). در سطح میانی، نظریه یادگیری اجتماعی بندورا[2] (۱۹۷۷) بر مشاهده، الگوبرداری و فرآیندهای شناختی در یادگیری رفتار تأکید دارد. مادران برای دختران نوجوان نقش الگوی اصلی را دارند (سلیمانی و همکاران، ۱۴۰۳) و ناهمخوانی میان ابعاد تجددگرایی مادران می‌تواند یادگیری مشاهده‌ای را مختل کند، چنانچه نظریه ناهماهنگی شناختی[3] فستینگر (۱۹۵۷) تبیین می‌کند؛ مادرانی که نگرش‌های مدرن، اما رفتارهای سنتی دارند، پیام‌های متناقضی به دختران منتقل می‌کنند که موجب تعارض درونی و کاهش سازگاری فردی و اجتماعی می‌شود (طباطبایی‌نژاد و زندیه، ۱۴۰۱).

با وجود اهمیت این موضوع، بررسی پیشینه پژوهشی نشان می‌دهد که شکاف قابل توجهی در این حوزه وجود دارد. اگرچه مطالعات متعددی رابطه کلی ویژگی‌های خانواده با سازگاری نوجوانان را بررسی کرده‌اند، پژوهش‌هایی که به‌طور مشخص رابطه تجددگرایی مادران را به صورت چند بعدی (نگرشی، گرایشی و رفتاری) با سازگاری اجتماعی دختران نوجوان بررسی کرده باشند، محدود است. افزون‌براین، در اغلب پژوهش‌ها، تجددگرایی به‌مثابه سازه‌ای کلی و تک بعدی سنجیده شده و نقش میانجی سازگاری فردی در این رابطه کمتر مورد توجه قرار گرفته است.

پیشینه پژوهشی، مطالعات داخل ایران نشان می‌دهند که ویژگی‌های خانواده و الگوهای تربیتی، رابطه معناداری با سازگاری نوجوانان دارند. صبوری (۱۴۰۴) در پژوهش خود بر نقش مادر در تربیت دینی با هدایت و مراقبت و نقش حضور مادر و تأثیر اندیشه و خلق و خوی مادر دست یافته است. بابایی (۱۴۰۲) نیز نشان داد کیفیت عملکرد خانواده نقش تعیین کننده‌ای در سطح سازگاری اجتماعی فرزندان ایفا می‌کند. حسینی نودادی (۱۴۰۰) نیز نقش مادر در سه جنبه جسمی، اخلاقی و عاطفی از منظر *قرآن* را بررسی کرده است. همچنین محمدی‌فر (۱۳۹۵) به رابطه مثبت و معنادار بین عملکرد خانواده و سازگاری دانش‌آموزان دست یافت. نمازی (۱۳۹۷) نشان داد سازگاری اجتماعی می‌تواند اثر الگوهای ارتباطی خانواده بر سلامت روان نوجوانان را میانجی‌گری کند. شیخ احمدی (۱۳۹۹) نشان داد عملکرد خانواده هم مستقیم و هم از طریق متغیرهای روان‌شناختی واسطه‌ای بر سازگاری اجتماعی تأثیر دارد. صادق القول (۱۴۰۳) در پژوهش خود به همراهی سبک‌های فرزندپروری حکایتی و مقتدرانه و سطوح بالاتر سازگاری اجتماعی دست یافت. حسنی (۱۴۰۳) نیز نشان داد سبک زندگی خانواده با کاهش سازگاری اجتماعی دختران نوجوان ارتباط معنادار دارد. همچنین مقدادی (۱۳۹۶) تجددگرایی را زمینه‌ساز تغییرات و آسیب‌های فرهنگی در خانواده بیان کرد.

در حوزه پیشینه پژوهشی خارج از ایران، یین و همکاران[4] (۲۰۲۱) در پژوهشی با دانشجویان چینی نشان دادند که تأثیر مستقیم دلبستگی والدین و پیوند با مدرسه بر سازگاری از طریق فرزند و تأثیر غیر مستقیم بر سازگاری اجتماعی در بین دانشجویان را شناسایی کردند. چن و لی[5] (۲۰۲۱) نقش میانجی هویت فردی در رابطه بین ارزش‌های مادران و سازگاری اجتماعی نوجوانان را تأیید کردند. پرِز-فوئنتِس[6] و همکاران (۲۰۱۹) نشان دادند عزت نفس و خودکارآمدی نقش واسطه‌ای مهمی در رابطه بین محیط خانوادگی و سازگاری اجتماعی نوجوانان ایفا می‌کنند. لایبل و همکاران[7] (۲۰۱۵) تأیید کردند که کیفیت رابطه مادر فرزند در دوره نوجوانی باسازگاری اجتماعی باللاتر همراه است. هارمون-جونز و میلز[8] (۲۰۱۹) نشان دادند ناهماهنگی شناختی در محیط خانوادگی می‌تواند تعارض درونی و کاهش سازگاری را در فرزندان ایجاد

1. Internal Working Model (IWM)
2. Social Learning Theory
3. Cognitive Dissonance Theory
4. Yin, H., & et al
5. Chen, L., & Li, Y.
6. Pérez-Fuentes, M. C., & et al
7. Laible, D., & et al
8. Harmon-Jones, E., & Mills, J.

کند. مرور پیشینه نشان می‌دهد که اگرچه مطالعات متعددی به رابطه کلی ویژگی‌های خانواده با سازگاری نوجوانان پرداخته‌اند، پژوهش‌هایی که نقش میانجی مؤلفه‌های سازگاری فردی را در رابطه میان تجددگرایی مادران و مؤلفه‌های سازگاری اجتماعی دختران نوجوان به‌صورت مدل‌محور و در بافت فرهنگی ایران بررسی کرده باشند، بسیار محدود است. نوآوری پژوهش حاضر در سه محور قابل تبیین است: نخست، بررسی تأثیر تجددگرایی مادران بر مؤلفه‌های خاص سازگاری اجتماعی، به‌جای اتخاذ نگاهی کلی؛ دوم، آزمون تجربی نقش میانجی مؤلفه‌های سازگاری فردی در این رابطه؛ سوم، بررسی این روابط در بافت فرهنگی شهر قم که تاکنون کمتر مورد توجه قرار گرفته است.

براین‌اساس، پژوهش حاضر با هدف بررسی تأثیر تجددگرایی مادران بر مؤلفه‌های سازگاری اجتماعی دختران نوجوان با نقش میانجی مؤلفه‌های سازگاری فردی انجام شد و در پی پاسخ به این سؤال‌هاست: تجددگرایی مادران چه تأثیری بر مؤلفه‌های سازگاری اجتماعی دختران نوجوان دارد؟ سازگاری فردی چه نقش میانجی‌ای در این رابطه ایفا می‌کند؟ کدام مؤلفه‌های سازگاری فردی در این میانجی‌گری نقش قوی‌تری دارند؟

ادبیات موضوع و مدل مفهومی پژوهش

مدل مفهومی پژوهش حاضر بر پایه تلفیق نظریه نوسازی، یادگیری اجتماعی بندورا، روابط شیء و دلبستگی طراحی شده است. در این مدل، تجددگرایی مادران به‌عنوان متغیر مستقل، سازگاری فردی به‌عنوان متغیر میانجی و سازگاری اجتماعی به‌عنوان متغیر وابسته در نظر گرفته شده است. براساس چارچوب نظری پژوهش، انتظار می‌رود تجددگرایی مادران از طریق سازگاری فردی بر سازگاری اجتماعی دختران نوجوان رابطه بگذارد. براین‌اساس، یک فرضیه اصلی و چهار فرضیه فرعی در این پژوهش مورد بررسی قرار گرفت که عبارتند از:

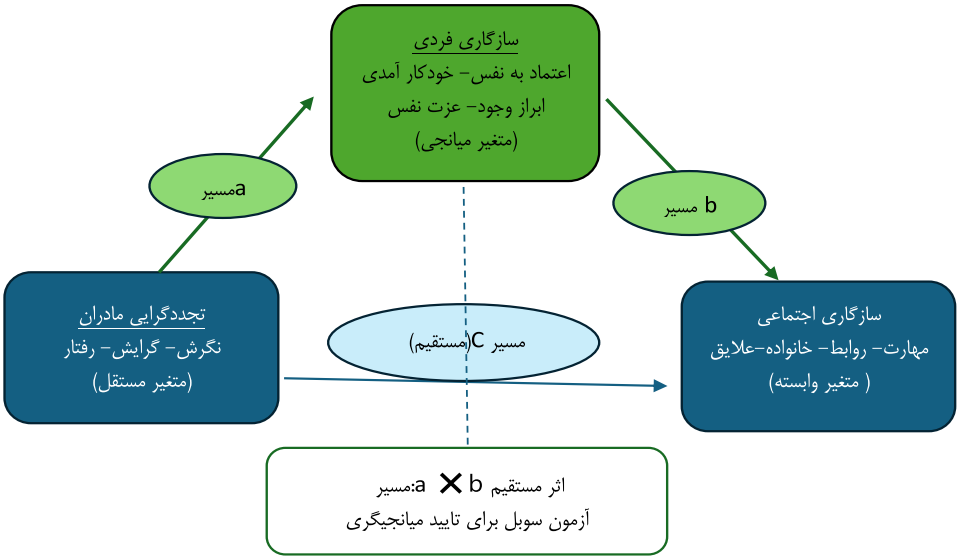
فرضیه اصلی: تجددگرایی مادران با نقش میانجی سازگاری فردی بر سازگاری اجتماعی دختران نوجوان رابطه معنادار دارد.

فرضیه فرعی ۱: تجددگرایی مادران بر سازگاری اجتماعی دختران نوجوان رابطه مستقیم و معنادار دارد.

فرضیه فرعی ۲: تجددگرایی مادران بر سازگاری فردی دختران نوجوان رابطه مستقیم و معنادار دارد.

فرضیه فرعی ۳: سازگاری فردی بر سازگاری اجتماعی دختران نوجوان رابطه مستقیم و معنادار دارد.

فرضیه فرعی ۴: تجددگرایی مادران از طریق میانجی‌گری سازگاری فردی بر سازگاری اجتماعی دختران نوجوان رابط غیرمستقیم و معنادار دارد.

شکل ۱. مدل مفهومی پژوهش

شیوه اجرای پژوهش

۱. روش پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی و از نظر ماهیت، توصیفی- همبستگی است. داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS در دو سطح تحلیل شد. در سطح توصیفی از میانگین و انحراف معیار و در سطح استنباطی از ضریب همبستگی پیرسون، تحلیل رگرسیون سلسله‌مراتبی و روش سه‌مرحله‌ای بارون و کنی (۱۹۸۶) برای بررسی نقش میانجی استفاده شد و معناداری اثر غیرمستقیم، با آزمون سوبل تأیید گردید.

۲. جامعه و نمونه آماری

جامعه آماری پژوهش را کلیه مادران شهر قم دارای دختران نوجوان ۱۲ تا ۱۸ ساله در سال ۱۴۰۴ تشکیل دادند. با توجه به محدودیت دسترسی به جامعه آماری و پراکندگی جغرافیایی مدارس، نمونه‌گیری به روش در دسترس انجام شد. از میان این مادران، ۳۷۶ نفر برای ورد به پژوهش انتخاب شدند که پرسش‌نامه‌های مربوطه را تکمیل نمودند؛ پس از بررسی و حذف پرسشنامه‌های ناقص، تعداد ۳۶۵ پرسش‌نامه که به‌صورت کامل تکمیل شده بود، مبنای تحلیل نهایی قرار گرفت. اگرچه این روش از نظر تعمیم‌پذیری نتایج محدودیت دارد، با توجه به حجم نمونه ۳۶۵ نفر و تنوع مدارس انتخاب‌شده، داده‌های گردآوری‌شده برای تحلیل‌های آماری پژوهش مناسب بود. مدیریت داده‌های گمشده نیز با استفاده از روش حذف موردی (Listwise Deletion) انجام شد؛ بر این اساس، تفاوت جزئی در حجم نمونه برخی جداول توصیفی ناشی از همین فرایند است.

۳. ابزار پژوهش

الف) پرسش‌نامه تجددگرایی مادران (محقق‌ساخته): این پرسش‌نامه شامل سه بُعد می‌باشد که عبارتند از: بُعد نگرشی دارای ۱۱ گویه (شامل باورها و دیدگاه‌های مادران درباره نقش‌های جنسیتی و استقلال فردی)؛ بُعد گرایشی دارای ۶ گویه (شامل اولویت‌ها و تمایلات ارزشی مادران در حوزه تحصیل، اشتغال و خودشکوفایی)؛ و بُعد رفتاری دارای ۸ گویه (شامل رفتارهای واقعی مادران در زندگی روزمره و شیوه‌های فرزندپروری.

ب) پرسش‌نامه سازگاری فردی (محقق‌ساخته): این پرسش‌نامه با ۹ گویه دارای ۴ مؤلفه است که عبارتند از: مؤلفه عزت‌نفس، مؤلفه اعتماد به نفس، مؤلفه خودکارآمدی و مؤلفه ابراز وجود.

ج) پرسش‌نامه سازگاری اجتماعی (محقق‌ساخته): این پرسش‌نامه با ۱۳ گویه دارای ۴ مؤلفه است که عبارتند از: مؤلفه مهارت‌های اجتماعی، مؤلفه روابط اجتماعی، مؤلفه روابط خانوادگی و مؤلفه علایق اجتماعی.

این پرسش‌نامه‌ها در طیف ۴ درجه‌ای لیکرت (از کاملاً موافقم تا کاملاً مخالفم) تنظیم شده است. روایی محتوایی پرسش‌نامه‌های محقق‌ساخته از طریق مطالعه مبانی نظری، مرور پیشینه پژوهش و تدوین گویه‌ها براساس چارچوب نظری انجام شد. سپس نسخه اولیه پرسش‌نامه از نظر تناسب، شفافیت و ارتباط گویه‌ها با اهداف پژوهش توسط استاد راهنما بررسی شد و اصلاحات پیشنهادی در نسخه نهایی اعمال گردید. پایایی ابزار پژوهش با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ محاسبه شد (جدول ۱).

جدول ۱. شاخص پایایی ابزار پژوهش

مقیاس	تعداد گویه	آلفای کرونباخ
تجددگرایی مادران	۲۵	۷۷۲.
سازگاری فردی	۹	۵۸۲.
سازگاری اجتماعی	۱۳	۷۷۲.

براساس معیار ناناللی (۱۹۷۸)، آلفای کرونباخ بالاتر از ۷۰. مطلوب و بین ۵۰. و ۷۰. قابل قبول است؛ نتایج جدول ۱ نیز نشان می‌دهد که ضریب آلفای کرونباخ پرسش‌نامه تجددگرایی مادران (α=۰٫۷۷۲) و پرسش‌نامه سازگاری اجتماعی (α=۰٫۷۷۲) در سطح مطلوب قرار دارند. ضریب آلفای کرونباخ پرسش‌نامه سازگاری فردی (α=۰٫۵۸۲) نیز با توجه به محقق‌ساخته بودن ابزار و اجرای اولیه آن، در پژوهش حاضر قابل قبول ارزیابی شد (نونالی، ۱۹۷۸). براین‌اساس، پرسش‌نامه‌های پژوهش از پایایی قابل قبول برای استفاده در تحلیل‌های آماری برخوردار هستند.

یافته‌های پژوهش

جدول۲. شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیر	N	حداقل	حداکثر	میانگین	انحراف معیار
تجددگرایی مادران	۳۷۰	۲٫۴۰	۳٫۹۶	۲٫۹۸	.۲۸۸
بُعد رفتاری	۳۷۵	۲٫۰۰	۳٫۶۳	۲٫۹۱	.۲۹۴
بُعد نگرشی	۳۷۰	۲٫۱۰	۴٫۶۰	۳٫۱۸	.۵۲۵
بُعد گرایشی	۳۶۵	۱٫۸۶	۴٫۰۰	۲٫۷۶	.۳۵۵
سازگاری فردی	۳۷۵	۱٫۸۸	۴٫۲۵	۳٫۳۱	.۳۴۵
خود کار آمدی	۳۷۵	۲٫۳۳	۵٫۰۰	۳٫۶۹	.۵۴۶
ابراز وجود	۳۷۵	۲٫۰۰	۵٫۰۰	۳٫۱۴	.۷۳۱
اعتماد به نفس	۳۷۵	۲٫۰۰	۵٫۰۰	۳٫۱۰	.۷۴۹
عزت نفس	۳۷۵	۲٫۰۰	۵٫۰۰	۳٫۳۶	.۶۴۳
سازگاری اجتماعی	۳۷۱	۲٫۴۳	۴٫۰۷	۳٫۲۹	.۳۰۴
مهارت اجتماعی	۳۶۸	۲٫۰۰	۵٫۰۰	۳٫۷۸	.۶۳۳
روابط اجتماعی	۳۷۵	۲٫۰۰	۵٫۰۰	۳٫۳۲	.۵۶۹
روابط خانوادگی	۳۶۵	۲٫۰۰	۵٫۰۰	۳٫۶۱	.۶۴۰
علایق اجتماعی	۳۷۵	۲٫۰۰	۵٫۰۰	۳٫۳۲	.۵۸۵
Valid N (listwise) = ۳۶۵					

جدول ۳. نتایج آزمون نرمال بودن توزیع متغیرهای پژوهش

متغیر	کولموگروف-اسمیرنوف			شاپیرو-ویلک		
	Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
تجددگرایی مادران		۳۶۵	.۰۲۹	.۹۸۸	۳۶۵	.۰۰۳
رفتاری	.۰۸۷	۳۶۵	.۰۰۰	.۹۸۲	۳۶۵	.۰۰۰
نگرشی	.۰۹۴	۳۶۵	.۰۰۰	.۹۸۲	۳۶۵	.۰۰۰
گرایشی	.۰۷۷	۳۶۵	.۰۰۰	.۹۸۰	۳۶۵	.۰۰۰
سازگاری فردی	.۰۹۸	۳۶۵	.۰۰۰	.۹۷۹	۳۶۵	.۰۰۰
سازگاری اجتماعی	.۰۵۸	۳۶۵	.۰۰۵	.۹۹۲	۳۶۵	.۰۵۴

نتایج آزمون‌های نرمال بودن داده‌ها در جدول ۳ ارائه شده است. بررسی نتایج نشان می‌دهد که متغیر تجددگرایی

مادران در آزمون کولموگروف-اسمیرنوف در سطح مرزی قرار دارد (p=۰/۰۵۰)، درحالی‌که آزمون شاپیرو-ویلک عدم نرمال بودن آن را نشان می‌دهد (p=۰/۰۰۳). مؤلفه‌های رفتاری (p=۰/۰۸۷)، نگرشی (p=۰/۰۹۴)، گرایشی (p=۰/۰۷۷) و سازگاری فردی (p=۰/۰۹۸) در آزمون کولموگروف-اسمیرنوف از توزیع نرمال برخوردارند، اما در آزمون شاپیرو-ویلک غیرنرمال هستند (p<۰/۰۰۱). در مورد متغیر سازگاری اجتماعی، آزمون کولموگروف-اسمیرنوف توزیع نرمال را تأیید کرد (p=۰/۰۵۸) و آزمون شاپیرو-ویلک نیز در سطح مرزی قرار داشت (p=۰/۰۵۴).

با توجه به تفاوت نتایج دو آزمون، لازم به ذکر است که در نمونه‌های بزرگ (n<۲۰۰)، آزمون شاپیرو-ویلک به دلیل حساسیت بالا نسبت به انحراف‌های جزئی از نرمال بودن، تمایل بیشتری به رد فرض نرمالیتی دارد. ازاین‌رو، نتایج آزمون کولموگروف-اسمیرنوف همراه با حجم نمونه، مبنای تصمیم‌گیری قرار گرفت. همچنین، براساس قضیه حد مرکزی، در نمونه‌های با حجم بیش از ۳۰۰ نفر، استفاده از روش‌های پارامتریک قابل توجیه است (فیلد، ۲۰۱۸). ازاین‌رو، برای بررسی نقش میانجی سازگاری فردی در رابطه بین تجددگرایی مادران و سازگاری اجتماعی دختران نوجوان، از رگرسیون سلسله‌مراتبی براساس رویکرد بارون و کنی (۱۹۸۶) استفاده شد.

جدول ۴. ماتریس همبستگی

	تجددگرایی مادران	رفتاری	نگرشی	گرایشی	سازگاری فردی	سازگاری اجتماعی
تجددگرایی مادران	۱					
رفتاری	.۴۵۴	۱				
نگرشی	.۵۹۱	.۰۵۱	۱			
گرایشی	.۸۸۷	.۱۵۰	.۳۱۱	۱		
سازگاری فردی	-.۲۷۹	-.۰۹۲	-.۲۵۱	-.۲۲۵	۱	
سازگاری اجتماعی	-.۲۰۳**	-.۰۹۱	-.۱۹۵	-.۱۵۰	.۴۳۲	۱

نتایج ماتریس همبستگی در جدول ۴ ارائه شده است. تحلیل همبستگی پیرسون بر روی ۳۶۵ نفر از دختران نوجوان شهر قم نشان داد که تجددگرایی مادران با سازگاری فردی (r=-.279, p<.01) و سازگاری اجتماعی (r=-.203, p<.01) دختران نوجوان رابطه منفی و معنادار دارد. در بررسی ابعاد سه‌گانه تجددگرایی، بُعد رفتاری همبستگی ضعیف و غیرمعناداری با سازگاری فردی (r=-.092, p=.076) و سازگاری اجتماعی (r=-.091, p=.081) نشان داد که بیانگر عدم رابطه معنادار این بُعد با سازگاری دختران است. در مقابل، بُعد نگرشی با سازگاری فردی (r=-.251, p<.01) و سازگاری اجتماعی (r=-.195, p<.01) و بُعد گرایشی با سازگاری فردی (r=-.۲۲۵, p<.۰۱) و سازگاری اجتماعی (r=-.150, p<.01) روابط منفی و معنادار دارند. این یافته نشان می‌دهد ابعاد نگرشی و گرایشی تجددگرایی نسبت به بُعد رفتاری رابطه بیشتری بر سازگاری دختران نوجوان دارند.

همچنین سازگاری فردی و سازگاری اجتماعی دارای همبستگی مثبت و معنادار هستند (r=.432, p<.01) که نشان می‌دهد بهبود در سازگاری فردی می‌تواند به افزایش سازگاری اجتماعی دختران نوجوان منجر شود. لازم به ذکر است تفاوت جزئی در حجم نمونه سلول‌های مختلف جدول ناشی از داده‌های گمشده است که با روش حذف موردی (Listwise) مدیریت شد.

جدول ۵. تحلیل رگرسیون چندگانه ابعاد تجددگرایی مادران بر مؤلفه های سازگاری اجتماعی دختران

مؤلفه	بعد	B	SE	β	t	Sig.	R۲
مهارت اجتماعی	رفتاری	-.۰۳۶	.۱۰۹	-.۰۱۷	-.۳۳۳	.۷۳۹	
	نگرشی	.۳۱۶	.۰۶۴	.۲۶۴	۴٫۹۰۹	.۰۰۰	
	گرایشی	-.۱۴۶	.۰۹۴	-.۰۸۳	-۱٫۵۵۶	.۱۲۱	.۰۶۲
روابط اجتماعی	رفتاری	.۰۳۹	.۰۹۵	.۰۲۰	.۴۰۷	.۶۸۴	
	نگرشی	.۳۲۸	.۰۵۶	.۳۰۸	۵٫۸۶۳	.۰۰۰	
	گرایشی	.۰۸۱	.۰۸۲	.۰۵۱	.۰۹۹	.۳۲۳	.۱۱۰
روابط خانوادگی	رفتاری	.۱۳۷	.۱۱۲	.۰۶۳	۱٫۲۲۰	.۲۲۳	
	نگرشی	.۲۵۴	.۰۶۶	.۲۰۹	۳٫۸۳۷	.۰۰۰	
	گرایشی	.۰۲۰	.۰۹۶	.۱۱۰	.۲۰۵	.۸۳۸	.۰۵۲
علایق اجتماعی	رفتاری	.۰۹۱	.۱۰۲	.۰۴۶	.۸۹۲	.۳۷۳	
	نگرشی	.۲۳۵	.۰۶۰	.۲۱۱	۳٫۸۹۳	.۰۰۰	
	گرایشی	..۰۰۶	.۰۸۸	.۰۰۴	.۰۷۳	.۹۴۲	.۰۵۰

به‌منظور بررسی رابطه ابعاد سه‌گانه تجددگرایی مادران بر مؤلفه‌های سازگاری اجتماعی دختران نوجوان، تحلیل رگرسیون چندگانه با روش همزمان برای هر مؤلفه به‌طور جداگانه اجرا شد. نتایج در جدول ۵ ارائه شده است. یافته‌ها نشان داد که در تمامی مؤلفه‌های سازگاری اجتماعی، فقط بُعد نگرشی تجددگرایی مادران رابطه مثبت و معنادار دارد. به‌طور مشخص، بُعد نگرشی با مهارت اجتماعی (β=.264, p<.001, R2=.062)، روابط اجتماعی (β=.308, p<.001, R2=.110)، روابط خانوادگی (β=.209, p<.001, R2=.052) و علایق اجتماعی (β=.211, p<.001, R2=.050) رابطه معنادار دارد. در مقابل، هیچ‌کدام از ابعاد رفتاری و گرایشی تجددگرایی رابطه معناداری با مؤلفه‌های سازگاری اجتماعی نداشتند.

این یافته نشان می‌دهد که باورها و نگرش‌های مادران درباره برابری جنسیتی، استقلال فردی و ارزش‌گذاری بر توانمندی‌های دختران، بیشترین رابطه مستقیم را بر تمامی ابعاد سازگاری اجتماعی دختران نوجوان دارد. این نتیجه با نظریه یادگیری اجتماعی بندورا (۱۹۹۷) و نظریه دلبستگی بالبی (۱۹۸۸) همسو می‌باشد که بر نقش باورهای درونی مادر در شکل‌گیری خودپنداره و توانمندی‌های اجتماعی فرزندان تأکید دارند. قابل ذکر است که بُعد نگرشی در مؤلفه روابط اجتماعی (β=.308) بالاترین ضریب تأثیر را داشت که نشان می‌دهد نگرش‌های مادران بیشترین رابطه را با کیفیت روابط اجتماعی دختران دارد.

جدول ۶. رابطه ابعاد تجددگرایی مادران بر مؤلفه‌های سازگاری فردی دختران

مؤلفه	بعد	B	SE	β	t	Sig.	R۲
خودکارآمدی	رفتاری	-.۰۵۲	.۰۹۴	-.۰۲۸	-.۵۵۲	.۵۸۱	
	نگرشی	.۲۳۳	.۰۵۶	.۲۱۸	۴٫۰۱۵	.۰۰۰	
	گرایشی	.۰۳۸	.۰۸۱	.۰۲۵	.۶۴۲	.۶۴۴	.۰۵۰
ابراز وجود	رفتاری	.۰۶۴	.۱۲۷	.۰۲۶	.۵۰۱	.۶۱۷	
	نگرشی	.۳۲۹	.۰۷۵	.۲۳۶	۴٫۳۷۵	.۰۰۰	
	گرایشی	.۰۱۹	.۱۱۰	.۰۰۹	.۱۷۵	.۸۶۱	.۰۶۰

اعتماد به نفس	رفتاری	.۱۶۷	.۱۲۴	.۰۶۷	۱٫۳۴۹	.۱۷۸	
	نگرشی	.۳۶۹	.۰۷۳	.۲۶۲	۵٫۰۴۰	.۰۰۰	
	گرایشی	.۳۱۴	.۱۰۷	.۱۵۱	۲٫۹۳۹	.۰۰۴	.۱۲۷
عزت نفس	رفتاری	.۰۵۵	.۱۱۰	.۰۲۵	.۵۰۰	.۶۱۷	
	نگرشی	.۲۹۷	.۰۶۵	.۲۵۴	۴٫۵۸۳	.۰۰۰	
	گرایشی	.۱۱۹	.۰۹۵	.۰۶۶	۱٫۲۵۶	.۲۱۰	.۰۷۷

به‌منظور بررسی رابطه ابعاد سه‌گانه تجددگرایی مادران با مؤلفه‌های سازگاری فردی دختران نوجوان، تحلیل رگرسیون چندگانه با روش همزمان برای هر مؤلفه به‌طور جداگانه اجرا شد. نتایج در جدول ۶ ارائه شده است. یافته‌ها نشان داد که بُعد نگرشی تجددگرایی بر تمامی مؤلفه‌های سازگاری فردی رابطه مثبت و معنادار دارد: خودکارآمدی (β=.218, p<.001, R2=.050)، ابراز وجود (β=.236, p<.001, R2=.060)، اعتماد به نفس (β=.262, p<.001) و عزت‌نفس (β=.245, p<.001, R2=.077). افزون‌براین، بُعد گرایشی فقط با مؤلفه اعتماد به نفس رابطه معنادار دارد (β=.151, p=.004, R2=.127). بُعد رفتاری تجددگرایی با هیچ‌یک از مؤلفه‌های سازگاری فردی رابطه معناداری نداشت.

یافته مهم این بخش آن است که بُعد نگرشی در مؤلفه اعتماد به نفس (β=.262) بالاترین ضریب تأثیر را دارد و فقط در این مؤلفه است که بُعد گرایشی نیز رابطه معنادار نشان می‌دهد. این یافته نشان می‌دهد که اعتماد به نفس دختران نوجوان بیش از سایر مؤلفه‌های سازگاری فردی تحت تأثیر ارزش‌ها و نگرش‌های مادران قرار می‌گیرد. این نتیجه با نظریه دلبستگی بالبی (۱۹۸۸) همسو می‌باشد که بر نقش کیفیت رابطه مادر-فرزند در شکل‌گیری اعتماد به نفس و احساس امنیت روانی فرزندان تأکید دارد. مقایسه جداول ۵ و ۶ نشان می‌دهد که بُعد نگرشی تجددگرایی مادران با هر دو دسته مؤلفه‌های سازگاری فردی و اجتماعی رابطه معنادار دارد و به‌عنوان قوی‌ترین بُعد تجددگرایی در این پژوهش شناسایی شد.

جدول ۷. نتایج تحلیل رگرسیون سلسه مراتبی و آزمون میانجی‌گری

مدل	متغیر پیش‌بین	متغییر ملاک	B	SE	β	t	Sig.	فاصله اطمینان ۹۵٪	R۲
مدل ۱	تجددگرایی	سازگاری اجتماعی	-.۲۱۳	.۰۵۴	-.۲۰۳**	-۳٫۹۵۲	.۰۰۰	[-.۱۰۷.- ,۳۲۰]	.۰۴۱
مدل ۲	تجددگرایی	سازگاری فردی	-.۳۳۲	.۰۶۰	-.۲۷۹**	-۵٫۵۵۷	.۰۰۰	[-.۲۱۴.- ,۴۵۰]	.۰۷۸
مدل ۳	تجددگرایی	سازگاری اجتماعی	-.۰۹۶	.۰۵۲	-.۰۹۲ (ns)	-۱٫۸۶۵	.۰۶۳	[-.۰۰۶. ,۱۹۷]	.۱۹۸
	سازگاری فردی	سازگاری اجتماعی	.۳۵۲	.۰۴۳	.۴۰۰**	۸٫۱۱۲	.۰۰۰	[.۴۳۷. ,۲۶۷]	

به‌منظور بررسی نقش میانجی سازگاری فردی در رابطه بین تجددگرایی مادران و سازگاری اجتماعی دختران نوجوان، از روش سه‌مرحله‌ای بارون و کنی (۱۹۸۶) استفاده شد. نتایج در جدول ۷ ارائه شده است.

در مدل اول، تجددگرایی مادران رابطه منفی و معناداری با سازگاری اجتماعی داشت (β=-.203, t=-3.952, p<.001) و ۴/۱ درصد از واریانس آن را تبیین کرد (R2=.041). شرط اول بارون و کنی مبنی بر معناداری رابطه متغیر مستقل با متغیر وابسته تأیید شد.

در مدل دوم، تجددگرایی مادران رابطه منفی و معناداری با سازگاری فردی نشان داد (β=-.279, t=-5.557, p<.001) و ۷/۸ درصد از واریانس آن را تبیین کرد (R2=.078). شرط دوم بارون و کنی مبنی بر معناداری رابطه متغیر مستقل با متغیر میانجی تأیید شد.

در مدل سوم، با ورود هم‌زمان تجددگرایی مادران و سازگاری فردی به مدل، رابطه مستقیم تجددگرایی با سازگاری

اجتماعی غیرمعنادار شد (β=-.092, t=-1.865, p=.063)، درحالی‌که سازگاری فردی رابطه مثبت و معناداری با سازگاری اجتماعی داشت (β=.400, t=8.112, p<.001). این دو متغیر در مجموع ۱۸/۹ درصد از واریانس سازگاری اجتماعی را تبیین کرد (R2=.189)؛ شرط سوم و چهارم بارون و کنی تأیید شد و میانجی‌گری کامل احراز گردید.

آزمون سوبل معناداری اثر غیرمستقیم را تأیید کرد (Z=-4.584, p<.001). این یافته نشان می‌دهد تجددگرایی مادران تأثیر خود بر سازگاری اجتماعی دختران نوجوان را کاملاً از مسیر سازگاری فردی اعمال می‌کند. به عبارت دیگر، تجددگرایی مادران ابتدا سازگاری فردی دختران را تضعیف می‌کند و این تضعیف است که به کاهش سازگاری اجتماعی منجر می‌شود. این زنجیره علّی با نظریه‌های دلبستگی (بالبی، ۱۹۸۸) و یادگیری اجتماعی (بندورا، ۱۹۹۷) کاملاً همسو می‌باشد.

جدول ۸. نتایج میانجی‌گری سازگاری فردی در مؤلفه های سازگاری اجتماعی

مؤلفه	مدل ۱ β	مدل ۳ تجددگرایی β	مدل ۳ سازگاری فردی β	سوبل	نوع میانجی
مهارت اجتماعی	۱۷۸.	.۲۳۵	.۲۰۶	-۳۱۶۳	
روابط اجتماعی	.۳۱۲	.۳۲۶	.۰۴۸ ns	-	
روابط خانوادگی	.۲۱۹	.۲۵۸	.۱۴۰	-۲٫۳۷۶	
علایق اجتماعی	.۲۱۰	.۲۱۸	.۰۱۸ ns	-	

به‌منظور بررسی دقیق‌تر نقش میانجی سازگاری فردی در رابطه بین تجددگرایی مادران و مؤلفه‌های سازگاری اجتماعی، آزمون میانجی‌گری بارون و کنی برای هر مؤلفه به‌طور جداگانه اجرا شد. نتایج در جدول ۸ ارائه شده است. یافته‌ها نشان داد که سازگاری فردی در رابطه بین تجددگرایی مادران و دو مؤلفه از سازگاری اجتماعی نقش میانجی جزئی ایفا می‌کند. در مؤلفه مهارت اجتماعی، تجددگرایی در مدل اول رابطه معنادار داشت (β=.178, p<.001) و در مدل سوم با ورود سازگاری فردی، هر دو متغیر معنادار ماندند (تجددگرایی: β=.235, p<.001؛ سازگاری فردی: β=.206, p<.001). آزمون سوبل معناداری اثر غیرمستقیم را تأیید کرد (Z=-3.163, p<.001) که نشان‌دهنده میانجی‌گری جزئی است. در مؤلفه روابط خانوادگی نیز همین الگو مشاهده شد (مدل اول: β=.219, p<.001؛ مدل سوم تجددگرایی: β=.258, p<.001؛ سازگاری فردی: β=.140, p=.008؛ سوبل: Z=-2.376, p<.05) که میانجی‌گری جزئی را تأیید می‌کند.در مقابل، در مؤلفه‌های روابط اجتماعی و علایق اجتماعی، با ورود سازگاری فردی به مدل، رابطه تجددگرایی همچنان معنادار ماند، اما سازگاری فردی رابطه معناداری نداشت (روابط اجتماعی: β=.048, p=.349؛ علایق اجتماعی: β=.018, p=.734)، که نشان‌دهنده عدم میانجی‌گری است. این یافته نوآورانه نشان می‌دهد که سازگاری فردی در رابطه بین تجددگرایی مادران و سازگاری اجتماعی دختران نوجوان به‌صورت انتخابی عمل می‌کند؛ به گونه‌ای که فقط در مؤلفه‌هایی که نیازمند مهارت‌های درونی فردی (مهارت‌های ارتباطی و روابط خانوادگی) هستند، نقش میانجی ایفا می‌کند. این نتیجه با دیدگاه بالبی (۱۹۸۸) درباره نقش «مدل کاری درونی» در شکل‌گیری روابط بین‌فردی همسو می‌باشد.

شکل ۲. مدل نهایی پژوهش با ضرایب مسیر

نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف پیش‌بینی سازگاری اجتماعی دختران نوجوان بر اساس تجددگرایی مادران با نقش میانجی سازگاری فردی انجام شد. در ادامه، یافته‌های پژوهش براساس فرضیه‌های مطرح‌شده مورد بحث و تفسیر قرار می‌گیرد.

یافته ۱: تأثیر تجددگرایی مادران بر مؤلفه‌های سازگاری اجتماعی: یافته‌های پژوهش نشان داد که از میان ابعاد سه‌گانه تجددگرایی مادران، فقط بُعد نگرشی بر تمامی مؤلفه‌های سازگاری اجتماعی دختران نوجوان تأثیر مثبت و معنادار دارد: مهارت اجتماعی (β=.264, p<.001)، روابط اجتماعی (β=.308, p<.001)، روابط خانوادگی (β=.209, p<.001) و علایق اجتماعی (β=.211, p<.001). هیچ‌کدام از ابعاد رفتاری و گرایشی تجددگرایی رابطه معناداری با مؤلفه‌های سازگاری اجتماعی نداشت.

این یافته با نظریه یادگیری اجتماعی بندورا (۱۹۷۷) قابل تبیین است. بُعد نگرشی تجددگرایی که شامل باورهای مادران درباره برابری جنسیتی، استقلال فردی و ارزش‌گذاری بر توانمندی‌های دختران است، از طریق گفت‌وگو و تعاملات روزانه به

دختران منتقل می‌شود و به‌طور مستقیم بر شکل‌گیری خودپنداره اجتماعی آنان تأثیر می‌گذارد. عدم معناداری بُعد رفتاری با دیدگاه بندورا (۱۹۷۷) درباره اهمیت فرآیندهای شناختی واسط در یادگیری اجتماعی همسو است؛ رفتارهای ظاهری مادر به تنهایی و بدون پشتوانه نگرشی نمی‌توانند سازگاری اجتماعی دختران را تغییر دهند. همانگونه که یافته‌های صبور(۱۴۰۴) بر نقش اندیشه و خلق و خوی مادر بر تربیت دینی فرزند تأکید داشته است. این یافته با پژوهش کرد زنگنه (۱۴۰۴) نیز همسو می‌باشد که نشان دادند باورهای ارزشی والدین بیش از رفتارهای مشهود آنان بر پیامدهای رفتاری فرزندان تأثیر می‌گذارد. قابل ذکر است که بُعد نگرشی در مؤلفه روابط اجتماعی (β=.308) بالاترین ضریب تأثیر را داشت که نشان می‌دهد نگرش‌های مادران بیشترین تأثیر را بر کیفیت روابط اجتماعی دختران نوجوان دارد.

یافته ۲: رابطه تجددگرایی مادران با مؤلفه‌های سازگاری فردی: یافته‌ها نشان داد که بُعد نگرشی بر تمامی مؤلفه‌های سازگاری فردی تأثیر مثبت و معنادار دارد: خودکارآمدی (β=.218, p<.001)، ابراز وجود (β=.236, p<.001)، اعتماد به نفس (β=.262, p<.001) و عزت‌نفس (β=.245, p<.001). افزون‌براین، بُعد گرایشی فقط بر مؤلفه اعتماد به نفس تأثیر معنادار دارد (β=.151, p=.004). بُعد رفتاری هیچ‌گونه تأثیر معناداری بر مؤلفه‌های سازگاری فردی نداشت.

این یافته با نظریه دلبستگی بالبی (۱۹۸۸) همسو است که بر نقش کیفیت رابطه مادر- دختر در شکل‌گیری «مدل کاری درونی» تأکید دارد. نگرش‌های مادران که از طریق انتظارات، پیام‌های کلامی و سبک تعاملی منتقل می‌شوند؛ باورهای دختران درباره توانایی‌ها و ارزش شخصی‌شان را شکل می‌دهند. یافته جالب توجه آن است که تأثیر بُعد نگرشی بر مؤلفه اعتماد به نفس (β=.262) بالاترین ضریب در میان مؤلفه‌های سازگاری فردی است و فقط در این مؤلفه بُعد گرایشی نیز معنادار شد. این امر نشان می‌دهد اعتماد به نفس دختران نوجوان بیش از سایر مؤلفه‌ها تحت تأثیر هم باورها و هم ارزش‌های مادران قرار می‌گیرد؛ یافته‌ای که با پژوهش لیبل و همکاران (۲۰۱۵) درباره نقش کیفیت رابطه مادر- فرزند در شکل‌گیری عزت‌نفس نوجوانان همسو می‌باشد.

یافته ۳: میانجی‌گری کامل سازگاری فردی در سطح کلی: مهم‌ترین یافته پژوهش حاضر تأیید نقش میانجی کامل سازگاری فردی در رابطه بین تجددگرایی مادران و سازگاری اجتماعی دختران نوجوان بود (Z=-4.584, p<.001). تجددگرایی مادران در مدل اول تأثیر منفی و معناداری بر سازگاری اجتماعی داشت (β=-.203, p<.001) اما با ورود سازگاری فردی به مدل، این تأثیر غیرمعنادار شد (β=-.092, p=.063).

این یافته نشان می‌دهد تجددگرایی مادران رابطه خود با سازگاری اجتماعی را به‌طور کامل از مسیر سازگاری فردی اعمال می‌کند. جهت منفی این رابطه در بافت فرهنگی شهر قم قابل تبیین است؛ تجددگرایی مادران ارزش‌ها و انتظاراتی را در دختران شکل می‌دهد که با هنجارهای غالب محیط اجتماعی در تضاد است. این تعارض ارزشی، مطابق نظریه ناهماهنگی شناختی فستینگر (۱۹۵۷) و تأییدات هارمون-جونز و میلز (۲۰۱۵) موجب تعارض درونی و تضعیف سازگاری فردی و در نتیجه سازگاری اجتماعی می‌شود. این تفسیر با پژوهش عبداللهیان (۱۳۸۳) درباره «ذهنیت سنتی و عینیت مدرن» در خانواده ایرانی همسو است.

یافته ۴: میانجی‌گری انتخابی در سطح مؤلفه‌ای: نوآورانه‌ترین یافته پژوهش آن است که سازگاری فردی در رابطه بین تجددگرایی مادران و مؤلفه‌های سازگاری اجتماعی به‌صورت انتخابی عمل می‌کند. میانجی‌گری جزئی فقط در مؤلفه‌های مهارت اجتماعی (Z=-3.163, p<.001) و روابط خانوادگی (Z=-2.376, p<.05) تأیید شد، درحالی‌که در مؤلفه‌های روابط اجتماعی (p=.349) و علایق اجتماعی (p=.734) میانجی‌گری وجود ندارد.

این تمایز نظری اهمیت ویژه‌ای دارد؛ مهارت اجتماعی که به توانایی برقراری ارتباط و مدیریت تعاملات اجتماعی مربوط است و روابط خانوادگی که ماهیت درون‌فردی و هیجانی دارد بیشتر از طریق منابع درونی مانند اعتماد به نفس و

خودکارآمدی شکل می‌گیرند. ازاین‌رو، سازگاری فردی در این دو مؤلفه نقش واسطه ایفا می‌کند. در مقابل، روابط اجتماعی و علایق اجتماعی که ماهیت برون‌فردی‌تری دارند، ممکن است به‌طور مستقیم از ارزش‌ها و نگرش‌های مادران تأثیر بپذیرند بدون اینکه این تأثیر از مسیر سازگاری فردی عبور کند (کامپاس و همکاران،[1] ۲۰۱۷)؛ این یافته با دیدگاه بالبی (۱۹۸۸) درباره «مدل کاری درونی» همسو می‌باشد که تأکید می‌کند کیفیت رابطه مادر-دختر بیشتر بر ابعاد هیجانی و درون‌فردی سازگاری تأثیر می‌گذارد تا ابعاد برون‌فردی آن.

یافته‌های پژوهش حاضر در مجموع چند نکته کلیدی را آشکار می‌کند:

الف) بُعد نگرشی تجددگرایی مادران قوی‌ترین و فراگیرترین بُعد است که بر تمامی مؤلفه‌های سازگاری فردی و اجتماعی دختران نوجوان تأثیر معنادار دارد. این یافته نشان می‌دهد آنچه مادران فکر می‌کنند و به آن اعتقاد دارند بیش از آنچه در عمل انجام می‌دهند، بر سازگاری دختران تأثیر می‌گذارد.

ب) سازگاری فردی حلقه واسط اصلی در انتقال تأثیر تجددگرایی مادران به حوزه سازگاری اجتماعی دختران است. توجه به تقویت مؤلفه‌های سازگاری فردی به‌ویژه اعتماد به نفس و خودکارآمدی در برنامه‌های مداخله‌ای ضروری است.

ج) میانجی‌گری انتخابی سازگاری فردی، نشان می‌دهد که ابعاد مختلف سازگاری اجتماعی از مسیرهای متفاوتی تحت تأثیر قرار می‌گیرند و طراحی مداخلات باید این تمایز را در نظر بگیرد.

محدودیت‌های پژوهش

پژوهش حاضر با توجه به جامعه آماری، شرایط اجرا و متغیرهای مورد بررسی با محدودیت‌هایی همراه بود که لازم است در تفسیر و تعمیم نتایج باید مورد توجه قرار گیرد:

- پژوهش حاضر به صورت مقطعی انجام شد و داده‌ها در یک مقطع زمانی از مادران دارای دختران نوجوان ۱۲ تا ۱۸ ساله جمع‌آوری شد. بنابراین، تغییرات روابط بین تجددگرایی مادران، سازگاری فردی و سازگاری اجتماعی در طول زمان بررسی نشد.

- نمونه‌گیری به صورت در دسترس و از میان مادران دارای دختران نوجوان در شهر قم انجام شد. بنابراین، نتایج پژوهش بیشتر ناظر بر شرایط فرهنگی و اجتماعی این جامعه است و تعمیم آن به سایر شهرها و جوامع باید با احتیاط انجام شود.

- در پژوهش حاضر تمرکز بر رابطه تجددگرایی مادران با سازگاری فردی و اجتماعی دختران نوجوان بود و سایر عوامل خانوادگی و اجتماعی در مدل پژوهش مورد بررسی قرار نگرفت. ازاین‌رو، نقش همزمان این عوامل در سازگاری اجتماعی دختران در پژوهش حاضر مشخص نشده است.

- پژوهش حاضر در شهر قم انجام شد و تفاوت‌های احتمالی در رابطه بین تجددگرایی مادران و سازگاری دختران در شهرهایی با شرایط فرهنگی و اجتماعی متفاوت مورد بررسی قرار نگرفت.

پیشنهادات پژوهشی

با توجه به یافته‌های پژوهش حاضر و محدودیت‌های مطرح‌شده، پیشنهادهای زیر برای پژوهش‌های آینده ارائه می‌شود:

- با توجه به مقطعی بودن پژوهش، پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آینده از طرح‌های طولی استفاده شود تا تغییرات رابطه بین تجددگرایی مادران، سازگاری فردی و سازگاری اجتماعی دختران در طول دوره نوجوانی بررسی شود.

- با توجه به انجام پژوهش در شهر قم، پیشنهاد می‌شود این پژوهش در شهرهایی با بافت‌های فرهنگی و اجتماعی متفاوت نیز انجام شود تا امکان مقایسه نتایج و بررسی نقش شرایط فرهنگی در روابط بین متغیرهای پژوهش فراهم شود.

1. Compas, B. E., & et al

- با توجه به اینکه در پژوهش حاضر دختران ۱۲ تا ۱۸ ساله در یک گروه مورد بررسی قرار گرفتند، پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آینده نقش سن و پایه تحصیلی دختران به‌عنوان متغیر تعدیل‌کننده بررسی شود تا مشخص شود آیا روابط بین تجددگرایی مادران، سازگاری فردی و سازگاری اجتماعی در سنین و دوره‌های تحصیلی مختلف متفاوت است.

- با توجه به تمرکز پژوهش حاضر بر نقش مادر، پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آینده نقش پدران نیز در ارتباط با سازگاری فردی و اجتماعی دختران مورد بررسی قرار گیرد و نقش والدین در کنار یکدیگر مطالعه شود.

- با توجه به اینکه سازگاری فردی در رابطه کلی بین تجددگرایی مادران و سازگاری اجتماعی نقش میانجی داشت، اما این نقش در مؤلفه‌های مختلف سازگاری اجتماعی یکسان نبود، پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آینده از روش‌های ترکیبی کمی و کیفی استفاده شود تا عوامل و فرایندهایی که موجب تفاوت در روابط میان مؤلفه‌های سازگاری اجتماعی می‌شوند، با دقت بیشتری بررسی شوند.

پیشنهادات کاربردی

با توجه به یافته‌های پژوهش حاضر، به‌ویژه رابطه معنادار بعد نگرشی تجددگرایی مادران با مؤلفه‌های سازگاری فردی و اجتماعی دختران و نقش میانجی سازگاری فردی، پیشنهادهای کاربردی زیر ارائه می‌شود:

- برگزاری کارگاه‌های آموزشی برای مادران با تأکید بر نقش نگرش‌ها و باورهای آنان درباره توانمندی، استقلال و نقش‌های اجتماعی دختران نوجوان.

- طراحی برنامه‌های آموزشی و مشاوره‌ای برای تقویت اعتماد به نفس، خودکارآمدی، عزت نفس و ابراز وجود دختران نوجوان با توجه به نقش سازگاری فردی در روابط بین متغیرهای پژوهش.

- توجه بیشتر مشاوران خانواده به مهارت‌های اجتماعی و روابط خانوادگی دختران؛ زیرا در پژوهش حاضر نقش میانجی سازگاری فردی در رابطه تجددگرایی مادران با این دو مؤلفه مشاهده شد.

- توجه به هماهنگی میان نگرش‌ها و رفتارهای تربیتی مادران در برنامه‌های آموزشی خانواده، به‌ویژه با توجه به اینکه بعد نگرشی تجددگرایی مادران در مقایسه با ابعاد دیگر رابطه گسترده‌تری با سازگاری دختران نشان داد.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش

نویسندگان تأکید می‌کنند که کلیه اصول اخلاقی در انجام و انتشار این پژوهش رعایت شده است. همچنین، اصول مربوط به رضایت آگاهانه شرکت‌کنندگان، محرمانگی اطلاعات و استفاده از داده‌ها در چارچوب اهداف پژوهش رعایت شده است.

عدم سوء رفتار علمی

نویسندگان اعلام می‌کنند که در انجام و گزارش پژوهش حاضر از هرگونه سوءرفتار علمی، از جمله جعل یا دستکاری داده‌ها، تحریف نتایج، سرقت علمی و سایر رفتارهای مغایر با اصول اخلاق پژوهش، پرهیز شده است.

مشارکت نویسندگان

تمامی نویسندگان به‌صورت مساوی در طراحی پژوهش، نگارش مقاله و ویرایش نسخه‌های نهایی مشارکت داشته‌اند.

تعارض منافع

نویسندگان عدم وجود تعارض منافع (Conflict of Interest) را در ارتباط با این پژوهش اعلام می‌کنند. به عبارت دیگر، هیچ‌گونه تعارض منافع مالی، سازمانی یا شخصی وجود ندارد که بتواند بر طراحی، اجرا، تحلیل یافته‌ها یا گزارش نتایج پژوهش تأثیرگذار باشد.

حامی مالی

این پژوهش بدون دریافت هر گونه حمایت مالی از سازمان‌های دولتی تجاری یا غیرانتفاعی انجام شده است.

سپاسگزاری

مقاله حاضر حاصل پژوهشی میدانی بوده است. نویسندگان مقاله از همکاری سرکار خانم وفایی که در جمع‌آوری اطلاعات و داده‌ها به ایشان یاری رسانده است، تشکر و قدردانی می‌کنند.

منابع

اعزازی، شهلا (۱۳۸۸). *جامعه‌شناسی خانواده با تأکید بر نقش، ساختار و کارکرد خانواده در دوران معاصر*. تهران: انتشارات روشنگران و مطالعات زنان.

بابایی، مریم (۱۴۰۲). بررسی عملکرد خانواده در سازگاری اجتماعی دانش‌آموزان. *اولین همایش بین‌المللی افق‌های نوین در آموزش و پرورش در هزاره سوم*. بوشهر.

تنهایی، ابوالحسن، و شکر بیگی، عالیه (۱۳۸۷). جهانی شدن، تجددگرایی و خانواده در ایران (گذار یا فروپاشی). *فصلنامه جامعه‌شناسی*، -(۱۱)، ۳۳-۵۵.

حسنی، زینب.، و جعفری‌تیره شبانکاره، اصغر (۱۴۰۲). رابطه سبک زندگی با سازگاری اجتماعی نوجوانان دختر مقطع متوسطه اول شهرستان دشتی. *هجدهمین کنفرانس بین‌المللی روانشناسی، مشاوره و علوم تربیتی، سال یکم*. سازمان بین المللی مطالعات دانشگاهی. تهران.

حسینی نودادی، عبدالرسول (۱۴۰۰). نقش مادر در تربیت فرزند از منظر قرآن. *فصلنامه رهیافت فرهنگ دینی*، ۴(۱۵ و ۱۶)، ۴۲-۵۸.

زاهدی، محمدجواد.، و نایبی، هوشنگ.، و دانش، پروانه.، و نازکتبار، حسین (۱۳۹۲). تبیین جامعه‌شناختی تأثیر فرایند نوسازی در ساختار خانواده (مقایسه نقاط شهری و روستایی در استان مازندران). *شورای فرهنگی اجتماعی زنان و خانواده*، -(۶۱)، ۹۷-۱۴۸.

سلیمانی، زینب.، و منظری توکلی، علیرضا.، منظری توکلی، حمداله.، و حاجی‌پور، نجمه (۱۴۰۳). ارائه مدل مطلوب عملکرد تحصیلی در دانش‌آموزان دختر براساس سرمایه روان‌شناختی، سازگاری فردی و مهارت حل مسئله. *مطالعات روان‌شناسی تربیتی*، ۲۱(۵۵)، ۱-۲۵.

شیخ احمدی، جمال.، زندی، جمال.، اکبری، مریم.، و یاراحمدی، یحیی (۱۳۹۹). تدوین مدل ساختاری سازگاری اجتماعی براساس خودکارآمدی. *فصلنامه روان‌شناسی تربیتی*، ۱۶(۵۶)، ۲۸۱-۳۰۵.

صادق القول، ملیحه (۱۴۰۳). تعیین رابطه سازگاری اجتماعی دانش‌آموزان دختر دبیرستانی با سبک‌های فرزندپروری. *فصلنامه ایده‌های نوین روان‌شناسی*، ۱۹(۲۳)، ۱-۹.

طباطبایی‌نژاد، سجاد.، و زندیه، نورالدین (۱۴۰۱). «نگرش ایمانی» در قرآن کریم؛ رهیافت نظریه ناهماهنگی شناختی در روان‌شناسی اجتماعی. *دو فصلنامه علمی قرآن و علم*، ۱۶(۳۱)، ۲۱۶-۲۳۹.

قاسمی منصف، سالومه.، و معنوی پور، داود (۱۴۰۰). نقش اضطراب و اجتناب دلبستگی در نظریه ذهن و حافظه شرح حال. *روانشناسی تحولی (روانشناسان ایرانی)*، ۱۷(۷)، ۲۷۱-۲۸۰.

کرد زنگنه، دلبر (۱۴۰۴). نقش باورهای انگیزشی والدین در پیش‌بینی نگرش تحصیلی و موفقیت آموزشی فرزندان. *اولین همایش بین‌المللی نوآوری‌های فناورانه در آموزش و پرورش*. رامشیر.

گیدنز، آنتونی (۱۳۹۲). *جامعه‌شناسی*. مترجم: صبوری، منوچهر. تهران: نشر نی.

محمدی‌فر، محمدعلی.، کاظمی، سکینه.، و زارعی مته کلایی، الهه (۱۳۹۵). نقش عملکرد خانواده و خودکارآمدی در سازگاری اجتماعی دانش‌آموزان. *مجله روان‌شناسی مدرسه*، ۵(۴)، ۱۱۷-۱۳۱.

مقدادی، مهسا.، لطیفی، روح انگیز.، و ثابتی، مریم (۱۳۹۶). آسیب‌شناسی خانواده تحت تأثیر تجددگرایی. *سومین کنفرانس سراسری دانش و فناوری علوم تربیتی، مطالعات اجتماعی و روان‌شناسی ایران*. تهران.

نمازی، فرحناز.، و سهرابی‌شگفتی، نادره (۱۳۹۷). نقش واسطه‌گری سازگاری اجتماعی در بین الگوهای خانواده و سلامت روان. نشریه *مطالعات روانشناسی تربیتی*، ۱۵(۲۹)، ۲۳۷-۲۵۶.

یوسف‌نیا، مهدی.، و حقیقتیان، منصور (۱۳۹۵). بررسی عوامل مؤثر بر سبک زندگی در نواحی روستایی ایران (مطالعه موردی؛ نواحی روستایی شهرستان خواف و رشتخوار). *مجله پژوهش و برنامه‌ریزی روستایی*، ۵(۴)، ۴۷- ۵۹.

References

Ainsworth, M. D. S., Blehar, M. C., Waters, E., & Wall, S. (1978). *Patterns of attachment: A psychological study of the strange situation*. Lawrence Erlbaum.

Bandura, A. (1977). *Social learning theory.* Prentice Hall.

Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control.* W. H. Freeman.

Bowlby, J. (1988). *A secure base: Parent-child attachment and healthy human development.* Basic Books.

Chen, L., & Li, Y. (2021). Identity mediation between maternal values and social adjustment. *Asian Journal of Social Psychology,* 24(2), 178-189.

Compas, B. E., Jaser, S. S., Bettis, A. H., Watson, K. H., Gruhn, M. A., Dunbar, J. P., Williams, E., & Thigpen, J. C. (2017). Coping, emotion regulation, and psychopathology in childhood and adolescence. *Psychological Bulletin,* 143(9), 411-429.

Erikson, E. H. (1968). *Identity: Youth and crisis*. W. W. Norton.

Festinger, L. (1957). *A theory of cognitive dissonance*. Stanford University Press.

Friedman, D., Hechter, M., & Kanazawa, S. (1994). A theory of the value of children. *Demography*, 31(3), 375401-.

Harmon-Jones, E., & Mills, J. (2019). An introduction to cognitive dissonance theory and an overview of current perspectives on the theory. In E. Harmon-Jones (Ed.), *Cognitive dissonance: Reexamining a pivotal theory in psychology* (pp. 3- 24). American Psychological Association.

Laible, D., Thompson, R. A., & Froimson, J. (2015). Early socialization: The influence of close relationships. In J. E. Grusec & P. D. Hastings (Eds.), *Handbook of socialization: Theory and research* (2nd ed., pp. 230-255). Guilford Press.

Nunnally, J. C. (1978). *Psychometric theory* (2nd ed.). McGraw-Hill.

Pérez-Fuentes, M. C., Molero Jurado, M. M., Gázquez Linares, J. J., & Oropesa Ruiz, N. F. (2019). The role of emotional intelligence in engagement in nurses. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 16(9), 4-12.

Yin, H., Qian, S., Huang, F., Zeng, H., Zhang, C. J. P., & Ming, W. K. (2021). Parent-child attachment and social adaptation behavior in Chinese college students: The mediating role of school bonding. *Frontiers in Psychology,* 12, Article 711669. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.711669